

Tillsynsrapport – Ett tryggt arbetsliv Asfaltläggare

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning.....	3
2.	Bakgrund.....	3
3.	Syfte, mål och avgränsningar	4
4.	Tillvägagångssätt – upplägg.....	4
5.	Resultat.....	5
	Exempel på några av de vanligaste bristerna:.....	5
	De här var de vanligaste kraven:	6
	Det här var de vanligaste hänvisningarna till lagstöd:	6
6.	Diskussion och slutsatser.....	6
	Välkommen att kontakta:	7

1. Sammanfattning

Sommaren 2023 genomförde Arbetsmiljöverket en tillsynsaktivitet avseende asfhaltsläggare. Syftet var att förbättra arbetsmiljöförhållanden för de som arbetar i branschen. Av de 53 arbetsställen som Arbetsmiljöverket kontrollerade fick 39 arbetsgivare inspektionsmeddelanden och krav på åtgärder. De vanligaste kraven handlade om kontroll av åtgärder och riskbedömningar i det systematiska arbetsmiljöarbetet följt av kemiska arbetsmiljörisker.

Inspektionerna bedöms ha gett god effekt och vi har fått stor spridning av våra krav i branschen. Det är ett fåtal stora arbetsgivare som utför majoriteten av beläggningsarbetena av asfalt på de större vägarna i landet. Informationen om de brister som vi fann på en plats inom en koncern spreds snabbt ut i landet. Det ledde till att flera arbetsställen hade åtgärdat de bristerna innan vi kom dit för inspektion.

Vi på Arbetsmiljöverket är nöjda med hur vi har genomfört tillsynen och att vi har påverkat arbetsmiljön positivt inom branschen. Vi upplever att vi har nått fram, och att medvetenheten om riskerna i branschen har förbättrats baserat på vad som kommit fram under inspektioner i aktivitetens slutskede.

2. Bakgrund

Regeringen beskriver i sin arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2021 - 2025 att ingen ska behöva dö på grund av sitt arbete, men inte heller behöva drabbas av ohälsa till följd av sitt arbete. Kunskap om arbetsmiljö och en god säkerhetskultur på arbetsplatsen innebär att alla på arbetsplatsen är medvetna om de risker som finns och har både kunskap och vilja att minska dem. Grunden för en hälsofrämjande arbetsmiljö är ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete som förebygger olyckor och ohälsa och ger förutsättningar för friska arbetsplatser. Målet är att skapa en arbetsmiljö där ingen blir sjuk, skadas eller dör av jobbet.

Arbetsmiljön för asfhaltsläggare är komplex och innebär flera olika arbetsmiljörisker.

I en förstudie inför den här tillsynsaktiviteten såg vi att de vanligaste arbetsmiljöriskerna för de som arbetar med asfaltläggning är:

- Passerande fordonstrafik
- Kemiska riskkällor som asfaltsrök och diverse kemikalier som används vid arbetet
- Fordonstrafik och arbetsfordon i arbetsområdet
- Höga temperaturer dels från materialet (asfalten) dels från solljus
- Risk att bränna sig på materialet och på maskiner
- Risker vid service och underhåll av maskiner, bland annat klämrisker

- Ergonomi, asfترلäggning är ett repetitivt arbete
- Långa arbetspass och ofta nattarbete
- Buller
- Vibrationer

3. Syfte, mål och avgränsningar

Syftet med aktiviteten var att bidra till förverkligandet av regeringens arbetsmiljöstrategi genom en tillsynsinsats som kan bidra till förbättrade arbetsmiljöförhållande för sysselsatta arbetstagare i branschen.

Målet var att efter genomförda kontroller ska asfترلäggarnas arbetsgivare arbeta mer effektivt med det systematiska arbetsmiljöarbetet och förebygga de arbetsmiljörisker som förekommer i arbetet. Arbetsgivarna ska efter inspektionerna ha ett fungerande systematiskt arbete med undersökningar, riskbedömningar och åtgärder utifrån branschens riskområden.

Tillsynsaktiviteten genomfördes mellan april och december 2023 inom branscherna anläggning av vägar och motorvägar (SNI 42.110) samt vägtransport och godstrafik (SNI 43.120). Planen var att det skulle genomföras 135 kontroller, varav 90 inspektioner och 45 uppföljande inspektioner för att följa upp ställda krav och samverka med parterna.

Urvalet av företag var sådana som i huvudsak arbetar med beläggningsarbete av asfalt. Arbetsmiljöverket har inte haft något projekt mot specifikt denna yrkesgrupp tidigare och vi behövde inte ta hänsyn till tidigare inspektioner.

Avgränsningar gjordes att inspektera arbetsgivare och Bas-U där arbete utförs. Vi inspekterade inte andra ansvarssubjekt inom bygg och anläggningsbranschen som exempelvis Byggherre eller Bas-P.

4. Tillvägagångssätt – upplägg

Innan tillsynsaktiviteterna drog igång bjöd Arbetsmiljöverket in parter och branschorganisationer till en informationsträff för att informera om de kommande inspektionerna.

Vi använde normalinspektion som metod. De arbetsgivare som vi sedan valde fick en förhandsanmälan om att inspektörer från Arbetsmiljöverket skulle göra fysiska besök på arbetsplatserna för kontroll av det systematiska arbetsmiljöarbetet, med tonvikt på riskbedömningar ute på fältet där arbetet sker.

Inspektörerna inledde sina kontroller med en dialog med arbetsgivaren om kommande eller pågående beläggningsarbeten som kunde vara aktuella för inspektion. Efter dialogen åkte inspektörerna till olika arbetsställen för att genomföra både föranmälda och oanmälda kontroller för att inspektera hur beläggningsarbetet går till ute i fält.

Inspektörerna reste tillsammans två och två inom tilldelade geografiska områden och de inspekterade en arbetsplats per dag. De kontrollerade rutiner, instruktioner och riskbedömningar av arbetsmoment och andra risker som kan förekomma i arbetet som omfattar arbete på väg. De kontrollerade också kemikalieblandningar och asfaltsrök, ergonomi, nattarbete och stress, maskinsäkerhet samt buller och vibrationer. När inspektörerna konstaterade brister ställde de krav och gjorde uppföljande kontroller.

5. Resultat

Totalt gjorde Arbetsmiljöverkets inspektörer besök på 53 arbetsställen och genomförde 116 kontroller. 74 procent (39 stycken) av de inspekterade arbetsställena fick ett eller flera krav vid dessa kontroller. Ett ärende gick vidare med en underrättelse och ett föreläggande.

Exempel på några av de vanligaste bristerna:

- Förteckningen av kemiska arbetsmiljörisker behövde i flera fall kompletteras med sådant som bildas i verksamheten, exempelvis asfaltsrök. Även delar av dokumentationskravet för förteckning saknades, exempelvis saknades information om kemiska gränsvärden.
- Ofta saknades en riskbedömning över de kemiska arbetsmiljörisker som bildas i arbetsprocessen, exempelvis asfaltsrök. Även dokumentationen av riskbedömningar behövde i vissa fall kompletteras.
- Brister förekom i riskbedömningen av användning av arbetsutrustning exempelvis asfaltläggare, vältar och klistermopeder.
- Vi såg även brister i riskbedömningen av vibrationer både för helkropp, händer och armar.

De vanligaste kraven handlade om kontroll av åtgärder och riskbedömningar i det systematiska arbetsmiljöarbetet. De vanligaste hänvisningarna till lagstöd gällde det systematiska arbetsmiljöarbetet följt av kemiska arbetsmiljörisker.

De här var de vanligaste kraven:

- Riskbedöm kemiska riskkällor och dokumentera resultat, 66 krav (AFS 2011:19 Kemiska arbetsmiljörisker §§ 7,8 och 10)
- Bättre kontroll av åtgärder vid systematiskt arbetsmiljöarbete, 50 krav (AFS 2001:1 Systematiskt Arbetsmiljöarbete § 10)
- Riskbedöm utifrån systematiskt arbetsmiljöarbete, 32 krav (AFS 2001:1 Systematiskt Arbetsmiljöarbete § 8)
- Upprätta eller förbättra en förteckning av kemiska riskkällor, 24 krav (AFS 2011:19 Kemiska arbetsmiljörisker § 6)
- Undersök och riskbedöm arbetsutrustning, 18 krav (AFS 2006:4 Användning av arbetsutrustning § 3)
- Bedöm arbetsförhållanden och risker som kan uppkomma till följd av exponering för vibrationer i arbetet, 12 krav (AFS 2005:15 om Vibrationer §§ 4,5 och 6)

Det här var de vanligaste hänvisningarna till lagstöd:

- Systematiskt arbetsmiljöarbete AFS 2001:1 131 hänvisningar
- Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2011:19 118 hänvisningar
- Användning av arbetsutrustning AFS 2006:4 22 hänvisningar
- Byggnads- och anläggningsarbete AFS 1999:3 16 hänvisningar
- Vibrationer AFS 2005:15 12 hänvisningar

6. Diskussion och slutsatser

De större arbetsgivarna inom branschen har valt att skapa "läggarlag" som reser runt med sina maskiner i hela landet och utför beläggningsarbeten. Det medför att samma arbetslag, i begränsad omfattning, blev inspekterade mer än en gång, men i olika delar av landet. Detta har också lett till att efterlevnaden kunnat konstateras.

De krav som ställdes mest frekvent var riktade mot kemiska arbetsmiljörisker. Vi kunde se i tillsynen att ämnen som bildas i verksamheten exempelvis asfaltsrök och andra blandningar inte var upptagna i kemikalieförteckningarna eller riskbedömda i tillräcklig omfattning.

Även i delar av det systematiska arbetsmiljöarbetet fanns återkommande brister, exempelvis rutiner för att undersöka, riskbedöma och fördela uppgifter.

Vi bedömer effekten av våra besök som god. Med få resurser (sju inspektörer) har vi fått stor spridning av våra krav i branschen. En handfull stora arbetsgivare utför majoriteten av beläggningsarbetena på våra större vägar i landet. Våra krav har fått stor spridning då branschen har ett visst samarbete.

Informationen om de brister som vi fann på en plats inom en koncern spreds snabbt ut i landet till andra lokalkontor och inspektörernas observation är att det påverkade efterlevnaden av tidigare ställda krav.

Arbetsmiljöverket gör bedömningen att en liten grupp inspektörer kan åstadkomma relativt stor effekt om branschen som ska inspekteras är begränsad (relativt få arbetsgivare) som i detta fall.

Vi skulle även ha kunnat innefatta byggherrar och deras roll i bygg- och anläggningsarbetet. Under aktiviteten har vi uppmärksammat att byggherrar som Trafikverket och kommuner kan ha stor inverkan på förutsättningar för arbetstagarnas arbetsmiljö.

Välkommen att kontakta:

Projektledare: Magnus Henriksson

Telefon: 010-730 96 67

E-post:

Vår vision
Ingen ska bli sjuk, skadad, eller dö av jobbet

Arbetsmiljöverket, Box 9082 171 09 Solna, Telefon: 010-730 90 00, www.av.se